

องค์ความรู้ในการใช้ประโยชน์พรรณพืชบริเวณป่าชุมชนป่ากราด

อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

KNOWLEDGE OF PLANT UTILIZATION IN PAKRAD COMMUNITY FOREST

AMPHOE NATHAWEE, CHANGWAT SONGKHLA

ธรรมบุญ	เต็มไชย
นพวรรณ	เสวตานนท์
ไพโรจน์	นัครา

สำนักงานป่าไม้เขตสงขลา กรมป่าไม้

พ.ศ. 2544

องค์ความรู้ในการใช้ประโยชน์พรรณพืชบริเวณป่าชุมชนป่ากราด
อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
ธรรมาภรณ์ เต็มไชย นพวรรณ เสวตานนท์ ไพโรจน์ นิลดา

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานิตยพรรณธรรมชาติในป่าชุมชนป่ากราด ที่ราษฎรเก็บหาและใช้ประโยชน์ ศึกษาเทคนิคและวิธีการใช้ประโยชน์จากพรรณพืชนั้นๆ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานบางประการกับระดับความรู้ด้านการใช้ประโยชน์ดังกล่าว ทั้งนี้ยังเป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อไปอีกด้วย

ผลการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ 2,575 ไร่ ของป่าชุมชนป่ากราดซึ่งตั้งอยู่บริเวณตำบลสะทอน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี มีพืชพรรณของป่าดงดิบชื้นขึ้นกระจายอย่างหนาแน่น จากการสำรวจและสอบถามราษฎรที่มีความรู้ด้านพรรณไม้พบพรรณไม้ที่ใช้ประโยชน์ได้ 175 ชนิด ซึ่งใช้เป็นสมุนไพร 87 ชนิด เป็นอาหาร 44 ชนิด ใช้ในการก่อสร้างได้ 61 ชนิด ใช้ทำเครื่องใช้ 35 ชนิด และใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ 24 ชนิด และบางชนิดใช้ประโยชน์ได้หลายๆ อย่าง เช่น เป็นทั้งอาหารและสมุนไพร

สำหรับวิธีการใช้ประโยชน์ทางด้านสมุนไพรโดยมากจะต้องผสมกับพืชชนิดอื่นๆ จึงจะถือว่าครบตามสูตรหรือตามตำรับ และบางตำรับจำเป็นต้องมีเมล็ดคาถาเสกกำกับจึงจะได้ผล การถ่ายทอดความรู้เหล่านี้ปัจจุบันมีผู้ที่สนใจน้อย เนื่องจากในปัจจุบันมียาแผนปัจจุบันจำหน่ายทั่วไป

จากการศึกษาถึงปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อระดับความรู้ในการใช้ประโยชน์พรรณพืช โดยการสุ่มตัวอย่างจากราษฎรในตำบลสะทอน จำนวน 169 ราย พบว่ามีปัจจัยเพียง 3 ประการที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ดังกล่าว คือ อายุ การเคยไปป่าชุมชนป่ากราด และการได้ใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนป่ากราด โดยผู้ที่มีอายุมากจะมีความรู้ด้านการใช้ประโยชน์พรรณพืชสูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า และผู้ที่เคยไปและผู้ที่ได้ใช้ประโยชน์จากป่ากราดจะมีความรู้มากกว่าผู้ที่ไม่เคยไปและผู้ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งอธิบายได้ว่าผู้ที่มีอายุมากคือผู้ที่เคยอยู่ในยุคสมัยที่ต้องพึ่งพาป่าไม้และธรรมชาติจึงมีการเรียนรู้ถึงคุณประโยชน์ของพรรณพืชมากกว่าคนในยุคหลังซึ่งพึ่งพาป่าไม้น้อยลง และผู้ที่เคยไปและได้ใช้ประโยชน์จะเกิดความใกล้ชิดกับธรรมชาติมากกว่า

สำหรับแนวทางการนำเอาความรู้ด้านการใช้ประโยชน์พรรณพืชเหล่านี้ไปเผยแพร่ ได้แก่ การจัดทำสวนสมุนไพรไม้ป่า การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ การศึกษาวิจัยในรายละเอียดของพืชจากป่าแต่ละชนิด การจัดทำป้ายสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมป่าชุมชนป่ากราด และการจัดทำเอกสารเผยแพร่

คำหลัก : องค์ความรู้ การใช้ประโยชน์พรรณพืช ป่ากราด